

“Золотодайна Колхіда на благословенному Підгір’ї”

Трускавець-моє місто

Трускавець – місто здоров'я

Ти всіх гостинно зустрічаєш,
Надій жаданих острівець,
І всіх здоров'ям пригощаєш,
Чарівне місто – Трускавець...

ТРУ-
СКА-
ВЕЦЬ

**Чарівний куточок української землі –
мальовниче місто Трускавець
славиться на весь світ як
бальнеологічний ,завдяки цілющим
властивостям мінеральних вод, якими
так щедро нагородила його природа**

Розділ I. З сивої давнини ...

Походження назви Трускавця

Найвірогідніша версія:

Трускавець – ополячена назва місцевості Трушковичі, яка, в свою чергу, походить від старослов'янського чоловічого імені Трушко або ж Трохим, можливо, одного з перших поселенців.

Давня назва села - Трушкович, Трушкавич, Трушкавиця, Трушковец, Трушкавец і в кінці XVII ст. - Трускавец, а в українському варіанті – Трускавець.

Інші версії:

- від литовського слова “друска” – “топка кухонної солі” (відношення до солеварного промислу, яким займалося місцеве населення);
- від різновиду місцевих черешневих дерев-хруставок, плоди яких хрустіли при поїданні: “хруставець” – “Трускавець” (О. Пристай, у книзі “З Трускавця у світ хмародерів”);
- від різновиду маку, який знаходиться в “Довіднику рідкісних рослин” з аналогічною назвою – “трускавець”;
- від “трускави” – польської назви ягоди полуниці

Герб Трускавця

В основу сучасного герба покладено стару печатку села Трускавець, затверджену Дрогобицьким староством ще в 1787 році.

На ній зображена гуска з піднятими крилами, яка тримає в дзьобі галузку

Зміни герба Трускавця

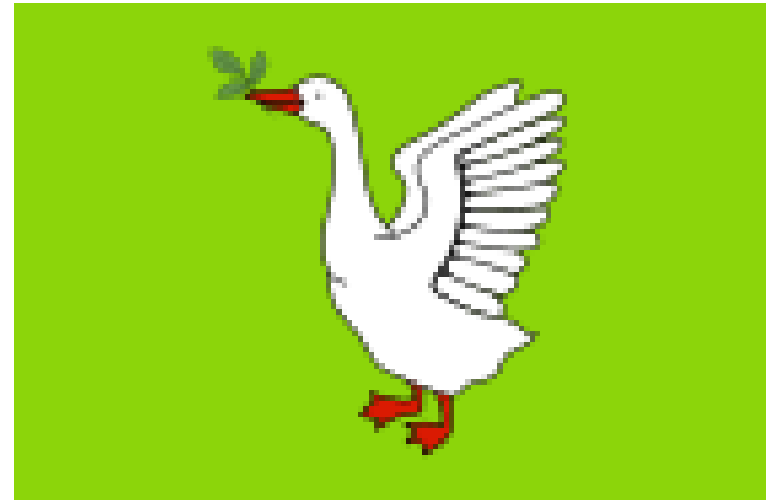

Герб Трускавця в радянські часи:

Трускавець асоціювався з куманцем – спеціальною посудиною для пиття мінеральних вод, праворуч – півсонце і чаша, оповита змією

Сучасні герб та прапор Трускавця

Сучасний герб міста-курорту

Трускавця символізує:

на зеленому фоні гербового щита

(багатство лісів, що оточують місто)

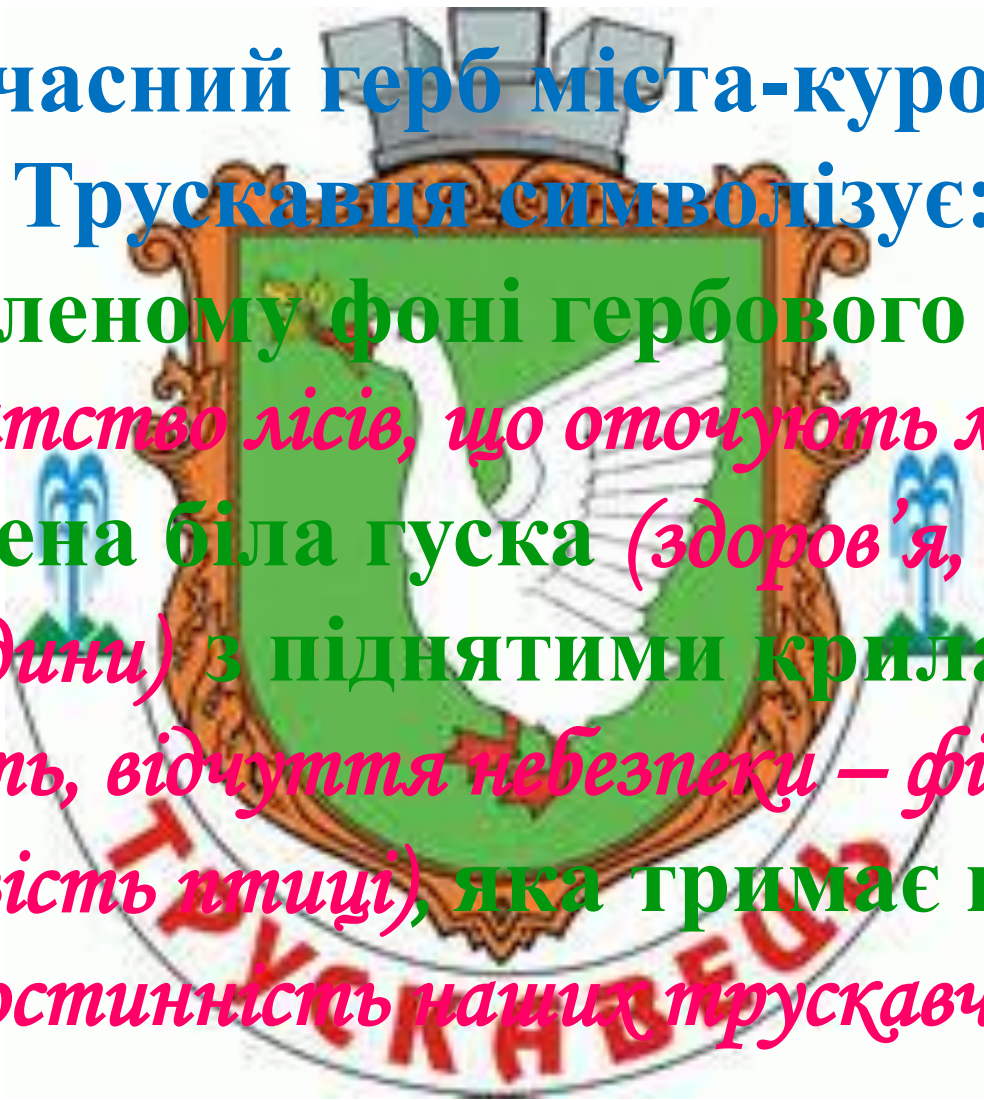
зображена біла гуска *(здоров'я, добробут*

людини) з піднятими крилами

(пильність, відчуття небезпеки – фізіологічна

властивість птаці), яка тримає галузку

(гостинність наших трускавчан)

Коріння історії Трускавця сягає в глибину віків історії української землі.
Найімовірніше своїм початком історія Трускавця сягає далеко до
Середньовіччя.

В музеї міста-курорту експонуються знайдені в околицях Трускавця:

- крем'яні знаряддя праці, які датуються перехідним періодом від палеоліту до неоліту;
- спорядження воїна з одиночного поховання періоду пшеворської культури: наконечники списа, умбон, ручка від щита, пряжка, кріплення до пояса, які датуються I-II ст. н. е.

Римський бойовий чекан IV ст. н.е., знайдений під час забудови курорту на поч. XX ст., знаходиться у самбірському музеї “Бойківщина”.

Залишки оборонних укріплень “Городище”, “Коточий замок” та “Кам'яний горб” , знайдені забудівельниками курорту в середині XIX ст., відносяться до періоду Пізнього Середньовіччя і свідчать про те, що в часи княжої доби на території сучасного Трускавця уже існувало суспільне життя.

1427 р. – дата найдавнішої писемної згадки про село Трускавець в інвентарі, який віднайшов в архівах краківський історик О. Галецький.

1827 рік -

шляхтич Юзеф Міцевський, адміністратор державного маєтку у Трускавці, отримав офіційний дозвіл з Відня на побудову невеликого стаціонарного будинку для прийняття ванн, що мав вісім кабін— прототип сучасних водолікарень.

Це стало початком офіційного заснування Трускавця як бальнеологічного курорту

1836 рік -

видатний галицький фармацевт і хімік Теодор

Торосевич зробив ряд хімічних аналізів над трускавецькими водами. Найбільше уваги він приділив маловідомій воді з джерела “Нафта”,

якій дав більш лагідну, ліричну назву -

“Нафтуса”. У своїх працях він вказував, що її, насамперед, треба вживати для внутрішнього лікування захворювань шлунку, нирок, печінки

та ін.

Популярність Трускавця як бальнеологічного курорту починає стрімко зростати

**Теодор Торосевич – “хрещений батько”
трускавецької “Нафтусі”, організатор перших
галицьких курортів**

Історія Трускавця у старих фотографіях

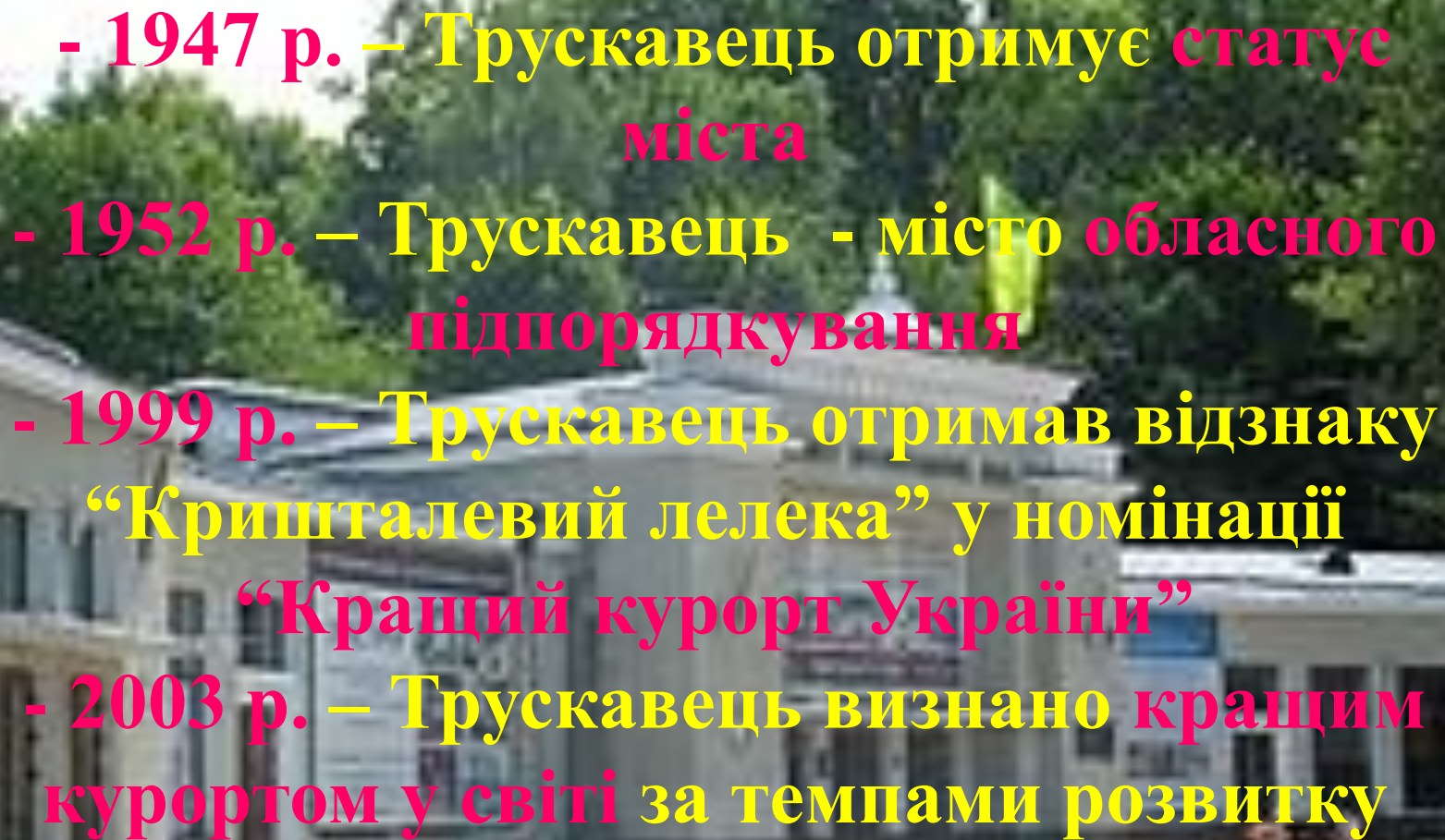
Фотобанк Антонів Купчин, збір. 1910-1911

THE DRAWING ROOM - Wally Gophers

-
- 1947 р. – Трускавець отримує статус міста
 - 1952 р. – Трускавець - місто обласного підпорядкування
 - 1999 р. – Трускавець отримав відзнаку “Кришталевий лелека” у номінації “Кращий курорт України”
 - 2003 р. – Трускавець визнано кращим курортом у світі за темпами розвитку

**У 2014 р. Трускавець було
нагороджено Спеціальним Дипломом
ПАРЄ. Трускавець – європейське
місто!**

Розділ II. Природа Трускавця

Трускавець має дивовижне географічне розташування:
знаходиться у мальовничій балці річки Воротище на висоті 350-400 м над р.м. у підніжжі Українських Карпат. З усіх боків місто оточене численними невисокими пагорбками висотою 300-800 м над р.м., покритими хвойними та листяними породами дерев. Найвищою точкою Трускавця є Яцкова гора або гора Глоріста, з якої відкривається чудовий краєвид та панорама всього міста.

Вигляд Трускавця з найвищої точки – Яцкової гори

Мапа Трускавця

Бальнеологічний курорт
Трускавець лежить на відстані:

90 км - від Львова,

86 км - від Польщі,

175 км - від Словаччини,

275 км - від Румунії,

232 км - від Угорщини.

Для Трускавця характерний теплий та помірно-вологий клімат.

Середньорічна температура на курорті Трускавець становить близько $+7.5\text{ }^{\circ}\text{C}$. За цими показниками він близький до кавказького курорту Кисловодськ - $+7,8\text{ }^{\circ}\text{C}$). Найспекотнішими у Трускавці вважаються липень і серпень, коли середньомісячна температура досягає $+28\text{ }^{\circ}\text{C}$. Найхолодніший місяць у році — січень ($-6\text{ }^{\circ}\text{C}$). Навесні у Трускавці порівняно тепло, незалежно від погоди температура цього сезону в середньому $+14\text{ }^{\circ}\text{C}$. Осінь теж зазвичай тепла, середні температурні показники 16 ° тепла.

Сума опадів, що випадають у Трускавці за рік, включаючи околиці, складає $763\text{—}827\text{ мм}$, не набагато перевищуючи ці показники на таких знаменитих курортах як П'ятигорськ — 584 мм , Кисловодськ — 672 мм , Ялта — 577 мм . А на таких курортах, як Гагра і Сочі, ці показники значно більші: відповідно 1343 та 1408 мм за рік. Найбільша кількість опадів у Трускавці випадає наприкінці весни і на початку літа, найменше — у зимовий період. Для Трускавця характерна висока вологість повітря: взимку — $71\text{--}81\%$, влітку — 83% і понижений атмосферний тиск, який коливається у рамках $725\text{--}742\text{ мм}$.
рт. ст.

Розділ ІІІ. Курортний парк – унікальний ландшафт Трускавця

Гордістю і справжньою окрасою нашого міста є курортний парк. У 1984 році наш парк було визнано **пам'яткою садово-паркового мистецтва місцевого значення**. Це не просто міський парк – місце відпочинку та дозвілля місцевих мешканців та гостей. Це та благословенна земля, де народжуються цілющі трускавецькі джерела – Нафтуся, Броніслава, Едвард, Фердинанд, Юзя. Крім того, парк – це середовище існування багатьох живих організмів. Як і будь-який ландшафт, це, водночас, стійка і дуже вразлива система.

Також, оскільки, тут знаходяться джерела мінеральних вод, це – перша санітарна зона. Тому на території парку **забороняється будь-яка господарська діяльність**, а також:

- знищення або пошкодження дерев і чагарників;
- знищення або пошкодження газонів і квітів;
- розведення багаття;
- сінокосіння;
- розміщення садів і городів;
- розміщення торговельних яток, тентів, рекламних щитів тощо;
- копання траншей, каналів, ям тощо;
- влаштування загат на водоймах;
- засипання водойм;
- проїзд та заїзд транспорту.

Основи парку були закладені ще у 1895 році, отож, нещодавно парк відзначив своє 120-річчя. Парк носить ще назву «Адамівка» - від імені одного із найактивніших ініціаторів його реконструкції - графа Адама Сапєги.

Парк має яскраво виражені ознаки англійського паркового стилю, тобто, наближеного до природного середовища. На початку ХХ століття тут було засаджено велику кількість **типових та екзотичних декоративних дерев та кущів**, деякі з яких ростуть у парку і сьогодні і налічують більше ста років. Це - **тис ягідний, сосна Веймутова, сосна кримська, сосна чорна, тюльпанове дерево, софора японська, вишня сакура, барбарис, самшит, кизил, обліпіха, бузок угорський, роза ругоза, магнолія, золотий дощ, платан, бархат амурський**. Серед них є і червонокнижні рослини: тис ягідний та бузок угорський. Всі ці рослини наповнюють парк киснем та озоном, забезпечуючи **фіто- та озонотерапію**.

Серед природних насаджень велике різноманіття хвойних та листяних дерев: є багато старих **дубів** столітнього віку, **бук лісовий, граб звичайний, ясен,** багато видів **клена** (**явір, гостролистий, цукристий, ясенелистий**), **береза, ліщина, ялина, ялиця, липа серцелиста, дика яблуня та груша та інші,** на заплавах росте **вільха чорна та верба.**

Парк є домівкою і для багатьох тварин. Найбільше у парку - **білочок** (вивірка звичайна або вивірка карпатська), які живуть тут цілорічно. Також у парку живуть **їжачки**. Багато птахів: **синички, сойки лісові, дятли, шпаки.**

Розділ IV. Королева “Нафтуся” та її оточення

В Трускавці та його околицях знаходиться близько 14 джерел мінеральних вод. У курортному парку розташовані водозабори “Нафтусі”, “Юзі”, “Фердинанда”, “Броніслави” та “Едварда”. Над свердловинами джерел збудовані надкаптажні дерев’яні споруди в стилі “модерн” з елементами історизму. Це – пам’ятки архітектури ХХ ст. місцевого значення

“Нафтуся” – це природна слабомінералізована, безбарвна, холодна (8-10 градусів за Цельсієм) з легким запахом сірководню і присмаком нафти вода. “Нафтуся” містить майже всі мікроелементи, різні гази і ... мікроорганізми. Це – жива вода!

“Юзя”

**Джерело молодості
та краси. Дуже
м'яка, гліцеринова
вода. Благотворно
впливає на очі та
шкіру, має
здатність
ОМОЛОДЖУВАТИ**

“Броніслава”

З усіх
трускавецьких вод
вона -
найсолоніша. Нею
добре полоскати
ніс, горло,
використовувати
для компресів

Солоне джерело “**Фердинанд**” та сірчане джерело
“**Едвард**”. З них брали воду до купелів

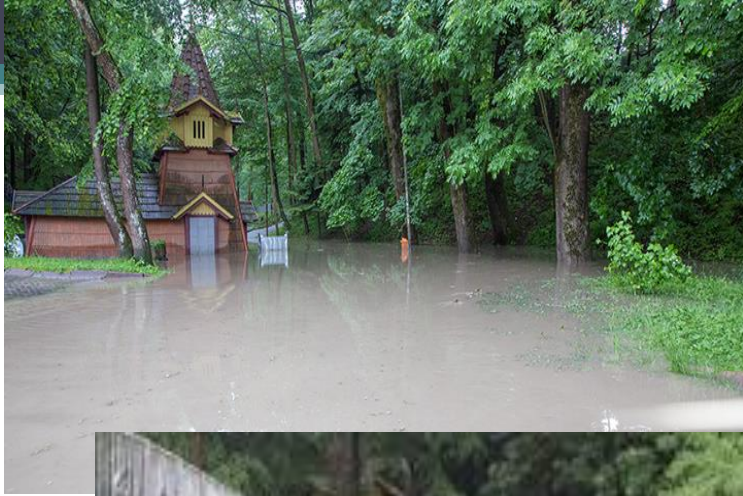

Розділ V. Екологічні проблеми

1. Серед природних насаджень у парку є багато старих і хворих дерев, які є джерелом захворювань для інших рослин. Щоб насаджувати молоді і здорові дерева треба спочатку очистити парк від старих. Нещодавно у парку майже одночасно впало декілька старих дерев. На щастя, ніхто не постраждав.

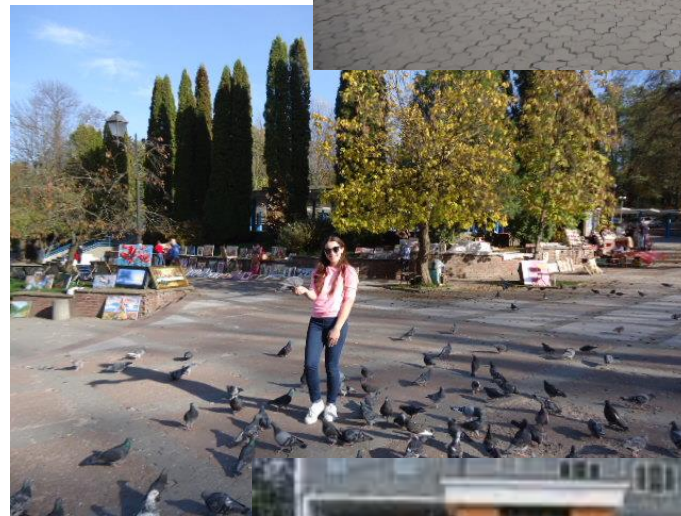

2. Найбільшою проблемою курортного парку є аварійний стан колекторних труб. Це давня проблема, яка вимагає великих капіталовкладень. Нещодавно одна з таких труб забилася, в результаті чого територія біля джерела “Едвард” була повністю затоплена водою.

Заміна колекторних труб у парку

3. Ще однією проблемою курортного парку є зграї голубів і бездомні собаки. Голуби злітаються біля нижнього бювету в ті години, коли люди п'ють водичку. Дехто їх підгодовує, отримуючи від цього насолоду. Але слід пам'ятати, що птахи можуть переносити різні захворювання. Що стосується бездомних собак, то влада разом з громадськими організаціями намагається контролювати їхню кількість, стерилізуючи тварин. На жаль, не всі собаки стерилізовані і були випадки, коли вони кусали перехожих.

**4. Найновіша
екологічна
проблема -
карстові провалля
в околицях
Трускавця в
результаті
просідання
вироблених шахт
стебницького
“Полімінералу”**

ТОПОНІМІЧНИЙ СЛОВНИК НАСЕЛЕНИХ ПУНКТІВ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Львів –вперше місто згадується у літописі в 1256 році. Заснував місто галицько-волинський князь Данило Галицький та назвав його в честь свого сина Лева.

Дрогобич – перші відомості про місто відносяться до 11 ст. Назва походить від власного імені Драгобит або Дорогобит. За іншою версією назву пояснюють на основі легенди про зруйнування татарами містечка Бич і заснування згодом поблизу нього нового містечка – другого Бича, від якого пішла назва Дрогобич.

Станиля- це село виникло в давні часи коли нападали татари. Вони грабували Україну , вивозили золото і срібло, поверталися до Туреччини через село і ставали в ньому на відпочинок. І від слова “стали” утворилося слово “Станиля”.

Стебник – найдавніша форма назви поселення , наведена в історичних документах – Іздебник. В основу назви покладено давньоруський термін “іздеба” – назва соляних копалень в давні часи. Біля цих іздобів вздовж річки Солониці і виникло перше поселення.

Доброгостів – дуже славалося своєю гостинністю дане село. Тут кожному ,хто потребував підтримки, чим могли допомагали, тому й село назвали Доброгостів. Від слів “добре гостять”.

Борислав- вперше згадується в документах 1387 р. Місто утворилося на території колишніх п’яти сіл : Борислава, Бані Котівської, Губичів, Тустановичів та Мражниці. Назва міста походить від монастиря Борислав, що знаходився в цій місцевості

Стрий- вперше згадується в історичних документах 1396 р. Назва походить від річки Стрий, на якій розташоване місто.

Сколе – перша писемна згадка відноситься до 1397 р. Назва пояснюється по-різному. Одні дослідники виводять її від слова “скеля”, інші від власного імені Скіл. Народна легенда пояснює назву від слова сколоти. В 1015 р. поблизу міста відбулася битва між братами Святополком та Святославом. Перемігши брата, жорстокий Святополк наказав вбивати поранених : “Сколить їх всіх”.

Броди – вперше згадується в писемних джерелах в 1094 р. В ті часи Броди були оточені болотами, які під час сильних дощів можна було подолати лише в брід. Отже, назва міста походить від слова брід.

Яворів – вперше згадується в документах 1408 р. Назва походить від яворових лісів, які були поширені в цій місцевості.

Буськ - в літописах згадується з 1097р. як центр Волинської землі. Назва міста походить від назви річки Буг.

Місцева топоніміка

- Солониця-річка,що впадає у притоку Тисменниця. В її назві відбито солонуватий присмак річкової води.
- Воротище-невеликий гірський потік, який пересікає долину центральної частини міста і впадає в річку Солоницю. Назва річки походить від слів “ворота”- форпост на підході до Городища .
- Городище – цей пагорб височить на західній околиці міста-курорту . Топонім вказує на існування в далекому минулому давньоруського городища .
- Яцкова Гора (Гошова Гора) – височить над залізничним вокзалом. Її ще називають Глорією . Назва цієї гори походить від імені священика Яцка , який тримав парафію в Стебнику в 1496 році . Очевидно , він мешкав на цій горі , а заодно обслуговував як своїх односельців , так і парафіян Стебника.

- **Бабина гора** – названа на честь ідола Кам'яної Баби , який тут колись знаходився.
- **Баньки** – ліс , розташований на північ від автостанції . Ця назва походить від слова “баня” , що значить (солеварня) .
- **Буберня** – територія на південний захід від санаторію “Прикарпаття”.Ця назва походить від прізвища одного з колишніх мешканців групи будинків . Можливо, правильно має бути “ Боберня” (від назви великого водяного , річкового гризуна, що дає цінне хутро) **Діл** – вершина перевалу , яка розділяє дві кітловини .
- **Коточий потік** – річка , яка взята в колектор , тепер проходить під трускавецькою долиною і йде далі в напрямі села Станіля та впадає в річку Воротище . Її назва походить від Коточого замку, що був колись звичайною пізньофеодальною фортецею.
- **Суховоля** – ця місцевість отримала таку назву після революції , яка скасувала панщину на землях Австрійської імперії . Місцеві селяни отримали земельні наділи в малородючому місці , де навіть трава вигоряє. І вони швидко збагнули , що їх обдурено , що та “воля” - суха, голодна.

Розділ VI. Висновок

Трускавець – це моє місто: маленьке і затишне, тихе і спокійне, сучасне і старовинне. Місто здоров'я, молодості та краси. І.Франко, який декілька разів відвідував у Трускавці письменницю Уляну Кравченко, у своїй повісті “Лель і Полель” назвав його “золотодайною Колхідою на благословенному Підгір'ї”.

Я люблю своє місто!

